

Проблеми залучення іноземних інвестицій в кризових умовах

У сучасних умовах Україна постала перед об'єктивною необхідністю активізації інвестиційного процесу. Структурне та якісне оновлення виробництва та створення ринкової інфраструктури відбуваються майже повністю шляхом і за рахунок інвестування. Чим масштабніші обсяги та вища ефективність інвестицій, тим швидше відбувається відтворювальний процес, здійснюються позитивні ринкові перетворення.

Незважаючи на складне політичне і економічне становище, Україна залишається інвестиційно привабливою, як для країн Європейського Союзу, так і для інших високорозвинутих країн. Потрібно зазначити, що Україна володіє величезним потенціалом для залучення інвестицій. Багаті природні ресурси та сприятливі природні умови, значно цьому сприяють. [1]

За даними Держстату у січні-червні 2016 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2859,1 млн.дол. США та вилучено 330,1 млн.дол.США прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку країни на 01.07.2016 року становив 44790,7 млн.дол. США. Більша частина інвестицій спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. На підприємствах промисловості зосереджено 29,6 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну, в установах фінансової та страхової діяльності – 29,4 %. [2]

На думку більшості західних фахівців, головними чинниками, що забезпечують залучення іноземних інвестицій у країну є:

- перспективи зростання економіки країни, яка приймає іноземні інвестиції, а також її суспільно-політичний стан;
- загальна стратегія розвитку ТНК і БНК, яка враховує як масштаби, так і ємність ринків, можливості раціоналізації ведення виробничої діяльності та технологічних вимог виробництва;
- термін окупності залучених іноземних інвестицій та рівень інвестиційного ризику.

Проаналізувавши вище вказані фактори, можна зробити висновок, що Україна не повною мірою відповідає інтересам іноземних інвесторів та головними причинами цього є:

- невідповідність технологічних умов виробництва європейським вимогам;
- наявність непрогнозованої політичної кризи у країні яка зумовлює спад економіки;

- неможливість визначення терміну окупності інвестицій внаслідок постійного росту інвестиційних ризиків;
- недосконалість законодавчого регулювання сфери іноземного інвестування;
- відсутність стабільного розвитку українських ТНК та БНК, особливо дислокованих на сході країни;
- наявність відтворювальних проблем – визначається значна маса морально і фізично зношених виробничих потужностей, які ще і знецінюються внаслідок економічних та політичних криз;
- зниження купівельної спроможності в Україні що обумовлена низьким рівнем життя населення.

З 25 серпня по 2 вересня 2016 року за ініціативи інвестиційного банку Dragon Capital та Європейської бізнес-асоціації (ЕВА) за аналітичної підтримки Центру економічної стратегії проводилось опитування, основним питанням якого було: "Найбільші перешкоди для інвестування в Україну". Висновок, іноземні інвестори переконані, що найбільшими перешкодами для інвестування в Україну є широкомасштабна корупція (середня оцінка – 8,5 бали з 10 можливих) та відсутність довіри до судової системи (7,5 бали). Військовий конфлікт із Росією (6,1 бали). [3]

Враховуючи вищезазначені проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України можемо запропонувати основні напрями, на які держава має звернути увагу для підвищення інвестиційної привабливості країни.

По-перше, необхідно підготувати перелік заходів щодо посилення відповідальності представників органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування за вчинення корупційних та інших дискримінаційних дій щодо інвесторів.

По-друге, держава має сприяти покращенню інвестиційного клімату, через удосконалення загального (податкового, земельного, корпоративного, митного) та спеціального законодавства, що регулює відносини в здійсненні інвестування відповідно до європейських норм.

По-третє, нашій державі варто враховувати позитивний зарубіжний досвід залучення інвестицій, зокрема, країнами, у яких було розв'язано воєнні конфлікти.

Яскравим підтвердженням є приклад Ізраїлю. У цій державі робота щодо залучення іноземних інвестицій відбувалася у двох напрямках – розвиток венчурного інвестування та інвестицій діаспори.

Активний розвиток венчурного фінансування почався з започаткування в 90-х роках ізраїльського фонду "Йозма", який залучав інвестиції від венчурних фондів. Основний принцип програми полягав у тому, що будь-який венчурний фонд, який хотів отримати інвестиції, отримував 8 млн дол. США з фондів "Йозми", а решту 12 млн дол. США партнери повинні були вкласти самостійно, які вони в разі провалу

проекту не зобов'язані були повертати. У разі успіху інвестицій партнери могли викупити державну частку. До управління допускалися один ізраїльський і один американський або європейський партнер. Цей проект дав великий поштовх до підвищення інноваційної активності. Сьогодні ця країна серед лідерів світових рейтингів щодо розвитку венчурного капіталу.

Іншими інституціями, які позитивно впливали на інноваційний розвиток Ізраїлю, стали Національний фонд промислових досліджень і розробок, який фінансує американських та ізраїльських фахівців, що займаються розробкою і комерціалізацією продуктів цивільного призначення.

Ще одним важливим напрямом є залучення іноземних інвестицій від діаспори під облігації (Diaspora Bonds). Основним мотивом використання облігацій для діаспори є бажання допомогти в соціально-економічному розвитку нашої країни за допомогою стабільного і дешевого джерела зовнішнього фінансування. Україна також може використати цей позитивний приклад.

За даними Нацбанку України, обсяг приватних грошових переказів із-за кордону у 2015 р. становив 5,2 млрд дол. США (5,7% ВВП України.) що порівняно з іноземними інвестиціями є також потужним вливанням в економіку України. [5] Застосування облігацій від діаспори може бути оптимальним варіантом переказу грошей на батьківщину не тільки без комісій, а ще й з отриманням доходу в майбутньому. Тому органам влади необхідно запропонувати потенційним інвесторам прозорий та надійний механізм вкладення таких інвестицій. [4]

Висновки. Можливо, сьогодні зосереджувати зусилля на інноваційному розвитку України несвоєчасно, більшість інвестицій варто спрямовувати в "точки зростання" – сільське господарство, енергетику та туризм. Проте, найкращий соціально-економічний розвиток спостерігається в тих країнах, де інноваційна політика є пріоритетною (Швеція, Японія, США). Іншою важливою мотивацією є і те, що Україна відповідно до Глобального інноваційного індексу – 2015 посідає 33 місце в топ-50 найінноваційніших країн світу.

Бібліографічний список:

1. Інвестиційна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dniprorada.gov.ua/investicijna-politika>
2. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
3. Офіційний сайт компанії "Dragon Capital" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dragon-capital.com>
4. Офіційний сайт Центр досліджень соціальних комунікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www. nbuviar.gov.ua](http://www.nbuviar.gov.ua)